

Wstęp

Mówiąc o przyrodzie zwykle mamy na myśli obszary niezurbanizowane – lasy, łąki, pola, wody. Jednak i na terenach tak dalece przekształconych przez człowieka, jakimi są miasta mamy do czynienia z przyrodą. Jest ona inna, z reguły uboższa, pozbawiona gatunków bardzo wrażliwych, nieodpornych na zanieczyszczenie środowiska. Pomimo trudnych warunków przyroda miasta funkcjonuje jako złożony, bardzo specyficzny i niezwykle ważny układ gatunków roślin i zwierząt, wzajemnie oddziałujących na siebie.

W przyrodzie miasta na szczególną uwagę zasługują tereny zieleni i zadrzewienia. **Tereny zieleni** to tereny, które pokryte są roślinnością, znajdujące się w granicach miasta, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe (np. parki, zieleńce, promenady, bulwary, cmentarze, a także zieleń towarzysząca ulicom, placom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym). **Zadrzewienie** to drzewa i krzewy występujące w granicach pasa drogowego, pojedyncze drzewa lub krzewy albo ich skupiska wraz z terenem, na którym występują i pozostałymi składnikami szaty roślinnej, spełniające cele ochronne, produkcyjne lub społeczno-kulturowe.

Zdarza się, że w granicach administracyjnych miasta znajdują się również fragmenty lasów, pól uprawnych, łąk czy cieków i zbiorników wodnych. Środowiska te najczęściej występują na peryferiach miast i często stanowią „korytarze ekologiczne”, którymi przemierzają się żywe składniki przyrody.

Znaczenie zieleni w miastach

Zieleń w miastach spełnia bardzo doniosłą rolę, z której często nie zdajemy sobie sprawy. Przede wszystkim oddziałuje ona na człowieka i to w bardzo różny sposób.

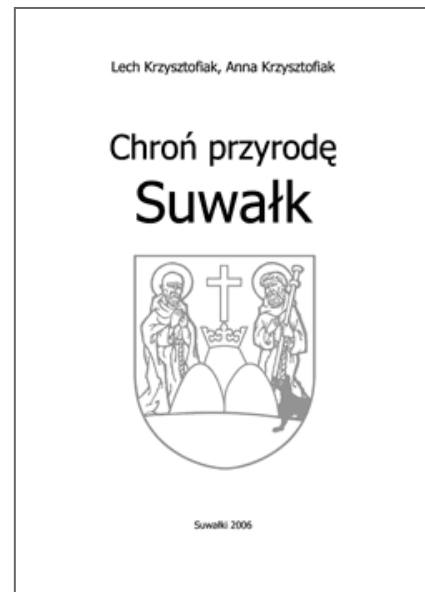
Lepsza koncentracja

Człowiek przebywając wśród zieleni, nawet tej miejskiej, jest mniej rozkojarzony, lepiej koncentruje się, wycisza wewnętrznie. Problem ten jest bardzo istotny w ostatnim czasie, gdyż rośnie nam nowe pokolenie ludzi, którym coraz trudniej się skoncentrować.

Likwidowanie stresu

Zieleń wpływa na ludzi kojąco, zmniejsza napięcie nerwowe i eliminuje stres, a przynajmniej go osłabia. W sytuacjach niepokoju, wewnętrznego napięcia często szukamy kontaktu z przyrodą. Już krótki spacer po parku, wśród zieleni, kwiatów i śpiewu ptaków pozwala zapomnieć o wielu przykrych sprawach i rozładować napięcie, któremu podlegamy w codziennym życiu.

Zieleń wpływa zatem na stan psychiczny człowieka, na jego zdrowie. Ludzie, którzy wokół miejsca pracy mają dużo zieleni (zarówno tej na zewnątrz, jak i tej w pomieszczeniach) mają lepsze samopoczucie, czują się mniej sfrustrowani, mają więcej cierpliwości, są bardziej odprężeni i dzięki temu lepiej i wydajniej pracują. Zieleń wywołuje efekt relaksu, daje chwile odprężenia, co pomaga później skoncentrować się na pracy. Rozpatrując znaczenie zieleni w tych kategoriach możemy stwierdzić, że ma ona wymiar ekonomiczny – sprawia, że ludzie mniej chorują, zatem mniej czasu spędzają na

zwolnieniach lekarskich i wydajniej pracują. Już choćby z tego względu warto dbać o zieleń.

Ale to nie wszystko. Zieleń odgrywa też niebanalną rolę w miejscu zamieszkania i to nie tylko ze względów, które wcześniej były już podane. Kontynuując aspekt ekonomiczny można stwierdzić, że zieleń zwiększa wartość mieszkania. Okazuje się, że mieszkania są droższe, jeżeli zlokalizowane są wśród zieleni lub odległość od nich do terenów zielonych jest niewielka. Dokładne analizy rynku nieruchomości pokazały, że największy wpływ na wartość mieszkania w przypadku zieleni, ma widok na nią z okna. Ale to nie tylko walory estetyczne odgrywają tu znaczenie. Dobrze zaplanowane i urządzone tereny zielone wokół osiedla pozwalają zabezpieczyć domy przed wiatrem, a to skutkuje oszczędnością energii potrzebnej na ogrzanie mieszkań. Badania udowodniły, że już przy małych prędkościach wiatru oszczędności te wynoszą około 10% rocznie, niezależnie od stopnia izolacji budynku. Przy niższych temperaturach i dużych prędkościach wiatru dzięki zieleni, zwłaszcza wysokim drzewom, można uzyskać oszczędności dochodzące nawet do 40%.

Nie można zapominać o wpływie zieleni na obniżanie poziomu hałasu. Już samo istnienie rozległych zielonych terenów sprawia, że powiększa się obszar o niskim poziomie hałasu. Szpalery krzewów i drzew wzdłuż ulic czy zieleni wokół domów jest barierą pochłaniającą hałas. W okresie letnim, kiedy najlepiej wykształcone są liście, absorpcja hałasu przez rośliny może wynosić od 2,5 do 3 dB.

Zieleń największy wpływ ma jednak na jakość powietrza atmosferycznego. Rośliny filtrują z powietrza m.in. tlenki azotu, dwutlenek węgla, dwutlenek siarki i pyły. Drzewo (30 letnie) o powierzchni liści 502 m² może wyłapać rocznie 2,7 kg ozonu, 0,5 kg dwutlenku azotu i 0,1 kg dwutlenku siarki. Na ulicach pozbawionych drzew występuje do czterech razy więcej pyłu w powietrzu niż na ulicach z drzewami. Ponadto przy pomocy zieleni można regulować kierunek wiatru i w ten sposób oddalać szkodliwe substancje w powietrzu z danego rejonu. Drzewa i krzewy wzdłuż dróg (tranzytowych) mogą przy dobrym ustawieniu wychwycić do 15-25% i oddalić nawet do 75% pyłów.

Ponadto rośliny asymilują dwutlenek węgla i wydalają tlen, zatrzymują na swojej powierzchni kurz i pyłki innych roślin, zacieniając różne obiekty chronią je przed nadmiernym nagrzaniem oraz zwiększają wilgotność w środowisku. Drzewa i wysokie krzewy sadzone przy parkingach obniżają temperaturę zaparkowanych samochodów, dzięki czemu następuje zmniejszenie wydzielania szkodliwych oparów z nieszczelnych zbiorników i przewodów samochodowych.

Zieleń miejska wpływa również na poczucie bezpieczeństwa ludzi. Problem ten ma jednak dwa różne oblicza – pozytywne i negatywne. Zieleń może odgrywać istotną rolę w działaniu na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Nasadzone wzdłuż drogi drzewa podkreślają jej bieg, a uzyskiwany efekt tunelu powoduje, że kierowcy zmniejszają prędkość. Grupa drzew umieszczona na końcu odsłoniętej prostej drogi sprawia, że kierowcy hamują, zbliżając się do skrzyżowania z mniejszą prędkością. Ponadto drzewa spełniają ochronę przed oślepieniem przez pojazdy nadjeżdżające z kierunku przeciwnego oraz chronią drogi przed zawiewaniem i zaśniewaniem. Zieleń, a zwłaszcza dość gęsto porośnięte drzewami i krzewami parki i skwery, może sprzyjać przestępczości, a co za tym idzie wywoływać uczucie zagrożenia. W niektórych miastach ludzie boją się wychodzić o zmroku do parków, z obawy przed spotkaniem chuliganów, którzy kryją się w gąszczu zieleni. Jednak nie sama zieleń stanowi tu zagrożenie lecz ludzie, dla których przemoc i okrucieństwo stało się sposobem na życie.

Zieleń miejska ma olbrzymie znaczenie nie tylko dla ludzi, ale również dla zwierząt, które zamieszkują miasto lub tylko w nim czasowo przebywają. Występowanie w mieście zespołów zwierząt uzależnione jest od wielu czynników, z których do najważniejszych należy rozmieszczenie i struktura zieleni miejskiej. To właśnie wielkość i jakość terenów

zielonych determinują występowanie większości gatunków zwierząt. Zieleń stanowi dla nich miejsce zamieszkania, schronienia, a także źródło pokarmu. Im bardziej zróżnicowana będzie zieleń, tym bogatszy gatunkowo będzie świat zwierząt, a tym samym zachowana będzie pewna równowaga ekologiczna w środowisku.

Już z wymienionych powyżej przykładów wynika, że zieleń w mieście odgrywa znaczącą rolę, i to zarówno ekonomiczną, ochronną, jak i społeczną. Ranga tego problemu wyraźnie wskazuje, że inwestowanie w zieleń daje społecznie wymierne korzyści. Aby zieleń miejska spełniała swoją rolę musi być odpowiednio kształtowana i chroniona.

Przykładowo, aby zieleń dobrze wypełniała swoją funkcję związaną z poprawą jakości powietrza musi być właściwie stosowana. I tak na ulicach z dużym natężeniem ruchu korzystniejsze jest umieszczanie zieleni przy fasadach domów, niż sadzenie drzew wzdłuż ulic. Korony drzew bowiem sprawiają, że tworzy się z nich tunel, w którym cyrkuluje spaliny i pył. Umieszczenie zaś zieleni przy fasadach domów umożliwia przepływ powietrza także na większej wysokości. Największe ilości pyłu osiadają na liściach do wysokości 2 metrów. Należy zatem tak formować roślinność wzdłuż dróg, aby przestrzeń ta była w jak największym stopniu wypełniona. Zanieczyszczenia, prawdopodobnie za sprawą turbulencji wywołanych ruchem kołowym, są wciskane w rośliny. Musimy to uwzględnić przy doborze szerokości pasa zieleni, aby jak najmniej zanieczyszczeń przedostało się na zewnątrz.

Znaczenie zieleni przydrożnej jest tak duże, że znalazła ona swoje miejsce w przepisach dotyczących dróg (art. 4 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, Dz. U. z 2004 r., nr 204, poz. 2086 oraz § 193 Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, Dz. U. Nr 43, poz. 430).

Kształtowanie zieleni miejskiej wokół budynków wynika z aktów prawnych prawa miejscowego (uchwał i ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. W Rozporządzeniu znalazły się zapisy mówiące m.in., że:

- na działkach budowlanych, przeznaczonych pod zabudowę wielorodzinną, co najmniej 25% powierzchni działki należy urządzić jako teren zielony,
- w zespole budynków wielorodzinnych należy przewidzieć m.in. miejsca rekreacyjne dostępne dla osób starszych i niepełnosprawnych, przy czym co najmniej 30% tej powierzchni powinno znajdować się na terenie zielonym.

Wg europejskich standardów ok. 20% powierzchni osiedla powinny zajmować tereny zielone.

Ochrona najcenniejszych elementów zieleni miejskiej

Ochrona całego środowiska przyrodniczego należy do polityki ekologicznej państwa. Ustawa o ochronie przyrody obejmuje m.in. problematykę związaną z zachowaniem, zrównoważonym użytkowaniem oraz odnawianiem zasobów i składników przyrody w miastach. Ochrona przyrody ma zatem na celu m.in. ochronę zieleni w miastach. Niektóre obiekty przyrody ożywionej i nieożywionej mogą być traktowane w sposób szczególny i uznane za rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu, pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne czy użytek ekologiczny. Przyjrzyjmy się bliżej tym formom ochrony.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina. Uznanie za rezerwat przyrody obszarów następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Wojewoda, w drodze rozporządzenia, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska i po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady ochrony przyrody, może zmniejszyć lub zwiększyć obszar rezerwatu przyrody, zmienić cele ochrony, a w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, dla których rezerwat został powołany - zlikwidować rezerwat przyrody.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru lub jego części. Likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po zaopiniowaniu przez wojewódzką radę ochrony przyrody oraz właściwe miejscowo rady gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach i możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. Jeżeli wojewoda nie wyznaczył obszaru chronionego krajobrazu, obszar ten może być wyznaczony przez radę gminy, w drodze uchwały. Likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały rady gminy.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy, jeżeli wojewoda nie ustanowił tej formy ochrony przyrody. Zniesienia pomnika przyrody dokonuje organ, który ustanowił daną formę ochrony przyrody; wojewoda - w drodze rozporządzenia, rada gminy - w drodze uchwały. Zniesienie pomnika przyrody następuje w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego, czy zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.

Kryteria uznania za pomnik przyrody nie są precyzyjne. Najczęściej ochroną pomnikową obejmuje się drzewa o okazałych rozmiarach. Uwzględnia się tu głównie obwód pnia na wysokości 130 cm od gruntu, na którym rośnie obiekt i stan zdrowotny. Należy jednak pamiętać, że przyjęte wzorcowe wymiary stanowią tylko ogólną wskazówkę i często inne walory mogą zdecydować o ochronie. Wskazane jest tworzenie pomników z drzew pięknych i okazałych, a niekoniecznie najstarszych i najgrubszych. Dzięki temu wzrośnie szansa, że chronione okazy będą żyły jeszcze długo i zdrowo. Ochroną warto obejmować zwłaszcza zgrupowania cennych, dorodnych drzew, jak aleje lub zadrzewienia starych cmentarzy. Stan zdrowotny drzew ocenia się wg następującej skali:

1. drzewo zdrowe bez ubytków i obecności szkodników,
2. drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałązkami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami,
3. drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki,

4. drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień, z dużymi ubytkami w tkance drzewnej,
5. drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień z licznymi dziuplami oraz martwe.

Tabela 1. Orientacyjne wymiary drzew kwalifikujące je do ochrony w Polsce

Gatunek drzewa	Obwód w cm mierzony na wysokości 1,3 m od ziemi
bez czarny, bez koralowy, cis pospolity oraz wszystkie gatunki jałowca, żywotnika, jarząba, cypryśnika, czeremchy	100
leszczyna turecka, tulipanowiec, magnolia, miłorząb, sosna limba	150
grab zwyczajny, grusza polna, jabłoń płonka, jawor, topola osika, wszystkie gatunki brzozy i wiązu	200
olsza czarna, olsza czarna	220
daglezcja, iglicznia, perełkowiec, pozostałe gatunki sosny, wszystkie gatunki modrzewia, jodły, choiny, jesionu, świerka	250
buk, kasztanowiec, robinia pseudoakacja, klony, platan, wszystkie gatunki dębu, lipy i wierzby	300
pozostałe topole	400

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt. Ustanowienie stanowiska dokumentacyjnego następuje w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy, jeżeli wojewoda nie ustanowił tej formy ochrony przyrody. Zniesienia stanowiska dokumentacyjnego dokonuje organ, który ustanowił daną formę ochrony przyrody; wojewoda - w drodze rozporządzenia, rada gminy - w drodze uchwały. Zniesienie stanowiska dokumentacyjnego następuje w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego czy zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Ustanowienie użytku ekologicznego następuje w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy, jeżeli wojewoda nie ustanowił tej formy ochrony przyrody. Zniesienia użytku ekologicznego dokonuje organ, który ustanowił daną formę ochrony przyrody; wojewoda - w drodze rozporządzenia, rada gminy - w drodze uchwały. Zniesienie użytku ekologicznego następuje w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego czy zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.

Obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną na terenie miasta Suwałki

W granicach administracyjnych Suwałk występuje rezerwat przyrody, obszary chronionego krajobrazu, stanowisko dokumentacyjne i liczne pomniki przyrody. W ewidencji gruntów miejskich wydzielone zostały także użytki ekologiczne, ale nie są to formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy.

W północnej części miasta na terenie leśnym znajduje się archeologiczny rezerwat krajoznawczy „Cmentarzysko Jaćwingów”. Utworzony został w 1959 roku w celu ochrony fragmentu lasu (boru świeżego) z cmentarzyskiem Jaćwingów. Na niewielkiej powierzchni rezerwatu (4,1 ha) mieści się kilkanaście kurhanów pochodzących z II–IV wieku naszej ery, zbudowanych z kamieni w znacznej części przykrytych warstwą ziemi.

W granicach miasta znajdują się fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 960 hektarów, które utworzone zostały w 1998 roku. Obszary te obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny, których przeznaczenie może być związane z masową turystyką i wypoczynkiem lub z zapewnieniem stanu względnej równowagi ekologicznej (korytarze ekologiczne). W północnej części miasta znajduje się fragment obszaru „Pojezierza Północnej Suwalszczyzny”, którego celem ochronnym jest zachowanie półnaturalnego krajobrazu o urozmaiconej rzeźbie terenu, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi. Drugim obszarem chronionego krajobrazu jest „Puszcza i Jeziora Augustowskie”. Fragment tego obszaru znajduje się w południowej części miasta i obejmuje Las Suwalski, stanowiący część jednego z największych i najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksów leśnych Puszczy Augustowskiej.

W północno-wschodniej części, przy ul. Czarnoziem 1, widnieje odsłonięcie geologiczne, które uchwałą Rady Miejskiej z 1995 roku uznane zostało za stanowisko dokumentacyjne „Szwajcaria”. To miejsce ma na celu zachowanie interesującego stanowiska geologicznego z różnowiekowymi poziomami glacialnymi (gliny zwałowe) i dzielącymi je osadami interglacjału eemskiego (torfy i mułki), powstałymi 100 000 lat p.n.e. Jest jedynym w północno-wschodniej Polsce stanowiskiem osadów eemskich, które odsłaniają się na powierzchni.

Najliczniej występują w Suwałkach pomniki przyrody. Tę formę ochrony przyrody uznaje się za najstarszą i pierwszą świadomie wprowadzoną. Na terenie Suwałk są to wyróżniające się pojedyncze drzewa, objęte ochroną na mocy rozporządzenia wojewody (suwalskiego i podlaskiego) oraz w dwóch przypadkach uchwałą Prezydium WRN w Białymstoku i uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach. Liczba pomników przyrody zmienia się, co jest wynikiem zarówno powoływania nowych obiektów chronionych, jak i usuwania starych, np. ze względu na stan zdrowotny i uszkodzenia poczynione przez silne wiatry. Spis pomników przyrody zamieszczony w tabeli 2 obejmuje obiekty aktualnie istniejące zarówno w ewidencji, jak i w środowisku miejskim.

Nie wszystkie drzewa zostały uznane za pomniki przyrody ze względu na swoje okazałe rozmiary. Do takich należy dąb szypułkowy, rosnący w parku im. Konstytucji 3-go Maja, w pobliżu kościoła św. Aleksandra, posadzony w 1923 roku w 130 rocznicę uchwalenia Konstytucji 3-go Maja. Drzewo to, zwane powszechnie „Dąbkiem Wolności”, zostało uznane za pomnik przyrody już w 1957 roku uchwałą Prezydium WRN w Białymstoku. Również o ochronie sosny czarnej, rosnącej przy ulicy T. Kościuszki w głębi podwórka, zdecydowały inne względy, mianowicie nieczęste występowanie tego obcego rodzimej flory gatunku o charakterystycznych, ciemnozielonych i długich na 8–15 cm igłach.

Tabela 2. Wykaz pomników przyrody z terenu miasta Suwałki
(stan faktyczny na dzień 1.06.2006 r.)

Obiekt	Lokalizacja	Obwód [m]	Wysokość [m]	Rok powołania
Dąb szypułkowy	Park Konstytucji 3-go Maja, od strony Kościoła św. Aleksandra	1,47	17	1957
Leszczyna turecka	ul. E. Plater 26	1,09 1,36	15	1995
Dąb szypułkowy	ul. Wigierska 4, między budynkiem mieszkalnym, a zabudowaniami gospodarczymi	3,95	19	1996
Kasztanowiec zwyczajny	Na terenie Browaru Północnego przy portierni	3,32	20	1996
Jesion wyniosły	ul. Brzostowskiego, na terenie Szkoły Podstawowej Nr 9, przy drewnianym ogrodzeniu na trawniku	2,55	24	1996
Jesion wyniosły	ul. A. Mickiewicza, przed budynkiem Komendy Rejonowej Straży Pożarnej	2,20	20	1996
Sosna czarna	ul. T. Kościuszki 31, na posesji Muzeum Marii Konopnickiej	0,90	7	1996
Klon zwyczajny	Park Konstytucji 3-go Maja	2,90	25	1998
Jesion wyniosły	Park Konstytucji 3-go Maja	2,70	25	1998
Jesion wyniosły	Park Konstytucji 3-go Maja	2,86	24	1998
Jesion wyniosły	Park Konstytucji 3-go Maja	2,80	23	1998
Jesion wyniosły	Park Konstytucji 3-go Maja	3,62	26	1998
Jesion wyniosły	Park Konstytucji 3-go Maja	2,54	23	1998
Klon zwyczajny	Park Konstytucji 3-go Maja	2,57	26	1998
Topola niekłańska	Na rogu ulic Bakalarzewskiej i Staszica	3,32	21	1998
Wierzba krucha	Przy Czarnej Hańczy, na przedłużeniu ul. 1-go Maja, 30 m od jej końca	5,75	22	1998
Olsza czarna	ul. A. Mickiewicza, ok. 8 m od Czarnej Hańczy i ok. 40 m od Straży Pożarnej	3,22	19	1998
Topola niekłańska	Ok. 50 m na zach. od mostu na ul. Kościuszki, 8 m od Czarnej Hańczy	4,24	19	1998
Jesion wyniosły	ul. W. Gałaja 29a/29b, w podwórku	2,54	26	1998
Wierzba krucha	ul. Bakalarzewska, 2 m od mostu na rzece Czarna Hańcza	3,72	29	1998
Kasztanowiec	ul. L. Waryńskiego, ok. 27 m na południe od	2,20	13	1998

zwyczajny	ul. Sejneńskiej, między jezdnią a chodnikiem.			
Brzoza brodawkowata	ul. Wigierska 42a, przy ulicy, ok. 40 m od budynku mieszkalnego	2,30	19	1998
Grusza dzika	ul. Sejneńska, ok. 10 m od ulicy, 11 m na wschód od biblioteki	1,85	14	1998
Kasztanowiec zwyczajny	ul. Sejneńska, w pobliżu Zespołu Szkół Technicznych nr 5, przy chodniku	1,98	14	1998
Kasztanowiec zwyczajny	ul. Sejneńska, w pobliżu Zespołu Szkół Technicznych nr 5, przy chodniku	2,40	14	1998
Orzech włoski	ul. Utrata 47, w ogródku	1,58	13	1998
Lipa drobnolistna	ul. T. Kościuszki, przy kościele ewangelickim	2,86	21	1998
Klon zwyczajny	ul. Wesoła 13, między jezdnią a budynkiem	2,66	19	1998
Grab pospolity	ul. A. Mickiewicza 8	1,81	16	1998
Klon zwyczajny	Przy skrzyżowaniu ulic Sejneńskiej i Utraty, na skwerze	2,79	21	2001
Wierzba krucha	Nad brzegiem Zalewu Arkadia na działce nr 31363/8	5,30	28	2004

Zakończenie

Ze względu na wszechstronne znaczenie zieleni miejskiej bezwzględnie zasługuje ona na ochronę. Każdy z nas może się do tego przyczynić, wykazując odpowiednią postawę wobec przyrody. Wystarczy ją szanować i dbać o nią, traktując jako w miarę naturalny element naszego środowiska, pomagający nam godnie żyć w mieście. Kształtowanie takich postaw wymaga odpowiedniej wiedzy o środowisku przyrodniczym, która z kolei wpływa na świadomość ekologiczną. Najefektywniej jest poznawać przyrodę aktywnie, badając i obserwując poszczególne jej składniki. Jeśli uważasz, że w granicach miasta znajduje się jakiś cenny obiekt przyrodniczy, który nie doczekał się jeszcze żadnych form ochrony, zgłoś to odpowiednim organom (Podlaski Urząd Wojewódzki, Placówka Zamiejscowa w Suwałkach, ul. Sejneńska 13, 16-400 Suwałki, pokój nr 145, tel. 087 566 2422 087 566 2422 w. 204, e-mail: dkrzykwa@bialystok.uw.gov.pl). Być może przyczynisz się w ten sposób do uratowania bezcennego fragmentu przyrody. Pamiętaj, że Suwałki to także Twoje miasto.